

Podcast Amsterdamse Handelsgeest - Van de Gouden Eeuw tot Nu

➤ Aflevering 3 | Amsterdam als Bakermat van de Beurs: Een Gesprek over de VOC en Fusies

In deze 3e aflevering van *Amsterdamse Handelsgeest* bespreekt Hidde Bruinsma, jurist en podcastmaker, met historicus Lodewijk Petram, auteur van *De Bakermat van de Beurs*, en Wouter Helder, advocaat-partner bij Lexence en gespecialiseerd in fusies en overnames, hoe de VOC en de aandelenbeurs hun oorsprong vonden in Amsterdam. Ze gaan in op de rol van de voorcompagnieën, de oprichting van de VOC en hoe de aandelenhandel zich ontwikkelde.

Hidde Bruinsma: Lodewijk, we hoorden in de introductie dat de VOC wordt gezien als de eerste multinational ter wereld. Maar vóór de VOC werd opgericht, waren er al zogenaamde voorcompagnieën. Wat waren dat voor organisaties?

Lodewijk Petram: De voorcompagnieën kun je zien als kleine rederijen. Ondernemers uit steden zoals Amsterdam verzamelden kapitaal van investeerders binnen hun netwerk. Deze ondernemingen bouwden schepen, stuurden ze naar Azië om specerijen zoals peper en nootmuskaat te halen, en werden daarna ontbonden. De opbrengsten werden uitgekeerd aan de investeerders. Het was een tijdelijke structuur, typisch voor die tijd.

Hidde Bruinsma: Een tijdelijke structuur klinkt heel anders dan hoe bedrijven nu opereren. Wouter, zie jij zo'n aanpak vandaag de dag nog terug?

Wouter Helder: Niet op dezelfde manier. Tegenwoordig hebben bedrijven een lange-termijnstrategie. Het idee van een onderneming die na één project wordt ontbonden, lijkt meer op werken op projectbasis. Maar je bouwt er weinig waarde mee op, wat juist essentieel is voor moderne bedrijven.

Hidde Bruinsma: Interessant. Lodewijk, wat maakte dat de voorcompagnieën uiteindelijk werden samengevoegd tot de VOC?

Lodewijk Petram: Dat gebeurde op initiatief van de overheid. De voorcompagnieën waren klein en versnipperd, wat inefficiënt was. Bovendien waren Nederland en Portugal, dat Azië beheerste, in oorlog. De Staten-Generaal wilden één grote organisatie die zowel handel kon drijven als militaire macht kon tonen. Zo werd in 1602 de VOC opgericht, een volledig nieuwe onderneming waar iedere Nederlander zich in kon inkopen.

Hidde Bruinsma: Dat klinkt als een revolutionair idee. Waar vond die inschrijving plaats?

Lodewijk Petram: In Amsterdam gebeurde dat in een huis op de Nes. Mensen konden zich daar inschrijven in een groot boek, waarin ze aangaven hoeveel ze wilden investeren in de VOC. Dit was voor die tijd uniek. Het was eigenlijk een vroege versie van een beursgang, zoals we die nu kennen.

"Het idee van vrij verhandelbare aandelen was destijds revolutionair."

Hidde Bruinsma: Wouter, als je kijkt naar deze samenvoeging van de voorcompagnieën tot de VOC, kun je dat vergelijken met een moderne fusie?

Wouter Helder: Niet helemaal. Bij een fusie nemen de betrokken partijen vaak aspecten van elkaar over, maar hier werd een compleet nieuwe onderneming opgericht. Het lijkt eerder op een overname waarbij de oude structuren werden geliquideerd. Wat wel vergelijkbaar is, is dat je met een fusie of overname vaak meer slagkracht krijgt, wat toen ook de bedoeling was.

Hidde Bruinsma: Hoe belangrijk is het voor bedrijven vandaag de dag om samen te werken of te fuseren?

Wouter Helder: Het hangt af van de situatie. In sommige gevallen kiezen kleinere partijen voor samenwerking via een coöperatie, wat lijkt op wat toen gebeurde. Maar als we kijken naar moderne fusies, bijvoorbeeld in de mid-market waarin ik werk, gaat het vaak om bedrijven die hun marktpositie willen versterken of uitbreiden. Het draait dan om strategische voordelen.

Hidde Bruinsma: Lodewijk, de VOC introduceerde ook iets totaal nieuws: vrij verhandelbare aandelen. Hoe ontwikkelde die handel zich?

Damrak

Lodewijk Petram: De aandelen konden in eerste instantie overal worden verhandeld, maar concentreerden zich uiteindelijk op de Nieuwe Brug in Amsterdam, bij het huidige Damrak. Dat werd de beurslocatie. Het idee van vrij verhandelbare aandelen was destijds revolutionair.

Hidde Bruinsma: Wouter, wat is de functie van een beurs vandaag de dag, zeker in vergelijking met bedrijven die niet beursgenoteerd zijn?

Wouter Helder: Een beurs biedt bedrijven een platform om kapitaal op te halen en zichtbaarheid te vergroten. Maar in de mid-market werken bedrijven vaak zonder beursnotering. Hier draait het meer om private equity en strategische overnames. Wat wel vergelijkbaar is, is dat zowel toen als nu waardebepaling en vertrouwen in de markt cruciaal zijn.

Hidde Bruinsma: Lodewijk, je noemde dat de VOC het model van dividenduitkeringen niet meteen toepaste, wat tot onrust leidde. Waarom was dat?

“Wat vergelijkbaar is, is dat zowel toen als nu waardebeoordeling en vertrouwen in de markt cruciaal zijn.”

Lodewijk Petram: De VOC investeerde haar winsten direct in expansie, zoals forten en schepen. Dat was anders dan de voorcompagnieën, waar aandeelhouders na een expeditie direct hun winst kregen. Het gebrek aan dividend zorgde in het begin voor ontevredenheid.

Hidde Bruinsma: Wouter, hoe speelt dit soort uitdagingen in de moderne tijd?

Wouter Helder: In mijn praktijk is vertrouwen van investeerders cruciaal. Net zoals de VOC dat moest opbouwen, willen bedrijven vandaag de dag transparantie bieden. Daarbij draait het om waardebeoordeling en strategische communicatie met investeerders.

Hidde Bruinsma: Fascinerend hoe bepaalde concepten blijven bestaan, zelfs eeuwen later. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van deze aflevering van Amsterdamse Handelsgeest. Dank aan mijn gasten Lodewijk Petram en Wouter Helder voor hun inzichten.

De sprekers

**Luister de podcast in
jouw podcast app!**

Luister via Spotify

Luister via
Apple Podcasts

**Hidde
Bruinsma**

HOST EN PODCASTMAKER

**Wouter
Helder**

ADVOCAAT, PARTNER

**Lodewijk
Petram**

HISTORICUS EN AUTEUR VAN DE
BAKERMAT VAN DE BEURS